

NBP

Narodowy Bank Polski

Kwiecień 2017 r.

Przegląd Spraw Europejskich

Najważniejsze w tym miesiącu

- **Nadzwyczajne posiedzenie Rady Europejskiej (art. 50) 29 kwietnia 2017 r.**

W dniu 29 kwietnia 2017 r. Rada Europejska przyjęła wytyczne negocjacyjne w sprawie wyjścia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej (UE). W pierwszej kolejności powinny zostać ustalone kwestie związane z samym Brexitem. RE postuluje zagwarantowanie pewności prawnej obywatelom i przedsiębiorstwom oraz uporządkowanie spraw wynikających z wcześniej podjętych zobowiązań rządu Wielkiej Brytanii jako członka UE. Na kolejnym etapie będą negocjowane ramy przyszłych stosunków, natomiast regulująca je umowa zostanie sfinalizowana dopiero wtedy, gdy Wielka Brytania opuści UE i stanie się państwem trzecim.

[więcej w pkt 3.1.](#)

- **Raport dotyczący przeglądu polityki makroostrożnościowej w Unii Europejskiej w 2016 r.**

Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego (European Systemic Risk Board, ESRB) opublikowała raport podsumowujący stosowanie instrumentów makroostrożnościowych w krajach UE w 2016 r. Narzędzia miały w większości charakter zacieśniający i były wprowadzone m.in. w reakcji na ostrzeżenia ESRB dotyczące zagrożeń na rynku nieruchomości. W państwach UE zakończono również identyfikację instytucji o znaczeniu systemowym oraz zoperacjonalizowano zasady nakładania antycyklicznego bufora kapitałowego. Dodatkowo ESRB prowadziła analizy polityki makroostrożnościowej dla sektora pozabankowego.

[więcej w pkt 5.1.](#)

Spis treści

1. Rada Unii Europejskiej	4
1.1. Nieformalne posiedzenie Rady Ecofin 7–8 kwietnia 2017 r.	4
2. Eurogrupa	5
2.1. Posiedzenie Eurogrupy 7 kwietnia 2017 r.	5
3. Rada Europejska	6
3.1. Nadzwyczajne posiedzenie Rady Europejskiej (art. 50) 29 kwietnia 2017 r.	6
4. Parlament Europejski	8
4.1. Rezolucja dotycząca negocjacji z Wielką Brytanią w związku ze złożoną przez nią notyfikacją o zamiarze wyjścia z UE	8
5. Europejski Bank Centralny	10
5.1. Opinie EBC na temat projektów krajowych i unijnych regulacji w zakresie bankowości centralnej i rynków finansowych	10
5.2. Harmonizacja zasad nadzorczych w odniesieniu do mniej istotnych instytucji kredytowych	10
5.3. Wyniki kwietniowego badania akcji kredytowej banków strefy euro	10
5.4. Przebieg programu skupu aktywów	11
5.5. Decyzje w sprawie polityki pieniężnej	11
6. Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego	13
6.1. Raport dotyczący przeglądu polityki makroostrożnościowej w UE w 2016 r.	13
6.2. Stanowisko w kwestii przeglądu regulacji w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji	14
7. Europejski Urząd Nadzoru Bankowego	16
7.1. Wytoczne w sprawie umorzenia lub konwersji długu i instrumentów kapitałowych	16
7.2. Raport Europejskich Urzędów Nadzoru w sprawie czynników ryzyka dla systemu finansowego w UE	17
8. Inne	19
8.1. Nowy banknot o nominale 50 euro	19
8.2. Wybory powszechne w Wielkiej Brytanii	19
Zapowiedzi wydarzeń w maju 2017 r.	20
Wykaz skrótów	21
Autorzy i źródła	24

1. Rada Unii Europejskiej

1.1. Nieformalne posiedzenie Rady Ecofin 7–8 kwietnia 2017 r.

Podczas roboczego lunchu pierwszego dnia posiedzenia ministrowie finansów dyskutowali o wyzwaniach i szansach stojących przed unią gospodarczą i walutową, na podstawie postępów w realizacji zaleceń sformułowanych w raporcie pięciu przewodniczących¹ i białej księdze w sprawie przyszłości Europy². Ministrowie finansów oraz szefowie banków centralnych wymienili także poglądy na temat kredytów zagrożonych (*non-performing loans*, NPLs) w niektórych bankach europejskich istotną kwestią dla stabilności systemu finansowego. Zastanawiano się nad optymalnymi rozwiązaniami w skali UE i rekomendacjami działań w tym zakresie.

Przedmiotem dyskusji podczas drugiego dnia posiedzenia Rady Ecofin były sposoby pobudzenia inwestycji UE w państwach basenu Morza Śródziemnego, zwłaszcza w kontekście obecnej sytuacji społeczno-politycznej w regionie i intensywnych przepływów migracyjnych. Drugą sesję poświęcono natomiast dyskusji na temat przejrzystości podatkowej w UE.

¹ Więcej na temat raportu w „Przeglądzie Spraw Europejskich” z czerwca 2016 r.

² Więcej na temat białej księgi w „Przeglądzie Spraw Europejskich” z marca 2017 r.

2. Eurogrupa

2.1. Posiedzenie Eurogrupy 7 kwietnia 2017 r.

Podczas [posiedzenia](#) Eurogrupy 7 kwietnia 2017 r. ministrowie zostali poinformowani o przebiegu prowadzonych w poprzednim miesiącu rozmów między przedstawicielami instytucji międzynarodowych – Komisji Europejskiej (KE), Międzynarodowego Funduszu Walutowego, Europejskiego Mechanizmu Stabilności i Europejskiego Banku Centralnego (EBC) – a rządem greckim. Rozmowy dotyczyły nierozstrzygniętych kwestii, zidentyfikowanych w ramach drugiej weryfikacji programu dostosowań gospodarczych, takich jak przywrócenie sprzyjającej wzrostowi równowagi finansów publicznych w średnim terminie (tzn. w 2018 r. i później) oraz reformy rynku pracy. W wyniku rozmów władze w Atenach osiągnęły porozumienie z przedstawicielami instytucji międzynarodowych w sprawie głównych elementów reform, w szczególności w odniesieniu do ich skali, harmonogramu i kolejności. Kolejnym krokiem będzie kontynuacja prac technicznych w Atenach, prowadzących do jak najszybszego zawarcia umowy administracyjnej. Umowa ta jest warunkiem pomyślnego zakończenia weryfikacji programu dostosowań gospodarczych w Grecji i uzyskania przez rząd grecki dalszego wsparcia finansowego w ramach programu.

Członkowie Eurogrupy dyskutowali także na temat funkcjonowania unii bankowej. Ministrowie zostali poinformowani m.in. o głównych działaniach prowadzonych w ostatnich miesiącach przez jednolity mechanizm nadzorczy (*Single Supervisory Mechanism, SSM*) oraz Jednolitą Radę ds. Restrukturyzacji i Uporządkowanej Likwidacji (*Single Resolution Board, SRB*), a także o najważniejszych wyzwaniach stawianych przed tymi instytucjami. Przewodnicząca Rady ds. Nadzoru, Danièle Nouy poinformowała Eurogrupę, że wśród priorytetowych zadań SSM w 2017 r. znalazły się m.in.: dalsza konwergencja krajowych standardów nadzoru w unii bankowej, rozwiązanie problemu kredytów zagrożonych w bilansach banków (kredyty te pozostają problematyczne w niektórych państwach członkowskich), a także poprawa rentowności banków, a tym samym ich zdolności do finansowania gospodarki. Z kolei przewodnicząca SRB Elke König poinformowała ministrów m.in. o postępach w zakresie wnoszenia przez banki składek na rzecz jednolitego funduszu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji.

3. Rada Europejska

3.1. Nadzwyczajne posiedzenie Rady Europejskiej (art. 50) 29 kwietnia 2017 r.

W dniu 29 kwietnia 2017 r. odbyło się nadzwyczajne posiedzenie RE, podczas którego zostały przyjęte wytyczne do negocjacji w sprawie wyjścia Wielkiej Brytanii z UE (Brexitu). Miesiąc wcześniej, 29 marca br. RE otrzymała od Zjednoczonego Królestwa notyfikację dotyczącą zamiaru wyjścia z UE i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (Euratom)³.

Zgodnie z wytycznymi przyjętymi przez RE celem negocjacji będzie zapewnienie uporządkowanego wyjścia Wielkiej Brytanii z UE i ograniczenie niepewności związanej z tym procesem, a w szczególności: (i) zapewnienie pewności i klarowności prawa dla obywateli, przedsiębiorstw, partnerów międzynarodowych oraz wszystkich zainteresowanych stron, a także (ii) uporządkowanie kwestii związanych z wycofywaniem się Wielkiej Brytanii z praw i obowiązków wynikających z wcześniej podjętych zobowiązań. Podstawą negocjacji ma być zapewnienie obu stronom równych warunków działania oraz równowagi praw i obowiązków. Negocjacje mają być prowadzone w sposób przejrzysty. UE będzie działała wspólnie i jednolicie, co oznacza, że państwa członkowskie nie będą prowadziły z Wielką Brytanią osobnych rozmów negocjacyjnych. Negocjacje będą toczyły się etapami. W pierwszej kolejności uzgodnione zostaną kwestie związane z wyjściem Wielkiej Brytanii z UE. Po stwierdzeniu przez RE, że poczynione zostały wystarczające postępy w tym obszarze, rozpocznie się etap negocjowania ram przyszłych stosunków. Umowa dotycząca przyszłych stosunków zostanie natomiast sfinalizowana dopiero wtedy, gdy Wielka Brytania opuści UE i będzie państwem trzecim.

W dniu 29 kwietnia 2017 r. Rada Europejska przyjęła wytyczne negocjacyjne w sprawie wyjścia Wielkiej Brytanii z UE. W pierwszej kolejności powinny zostać ustalone kwestie związane z samym Brexitem. RE postuluje zagwarantowanie pewności prawnej obywatelom i przedsiębiorstwom oraz uporządkowanie spraw wynikających z wcześniej podjętych zobowiązań rządu Wielkiej Brytanii jako członka UE. Na kolejnym etapie będą negocjowane ramy przyszłych stosunków, natomiast regulująca je umowa zostanie sfinalizowana dopiero wtedy, gdy Wielka Brytania opuści UE i stanie się państwem trzecim

³ Więcej na temat notyfikacji w „Przeglądzie Spraw Europejskich” z marca 2017 r.

RE wskazała wiele priorytetów negocjacyjnych w zakresie uporządkowanego wystąpienia Wielkiej Brytanii z UE. Należą do nich:

- uzgodnienie wzajemnych gwarancji dotyczących ochrony statusu i praw obywateli oraz ich rodzin, których sytuacja mogłaby zmienić się na skutek decyzji Wielkiej Brytanii o opuszczeniu UE,
- uniknięcie próżni prawnej w celu ochrony unijnych i brytyjskich przedsiębiorstw prowadzących wymianę handlową i działających w Wielkiej Brytanii oraz UE,
- ustalenie porozumienia finansowego z uwzględnieniem wieloletnich ram finansowych oraz współpracy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, Europejskim Funduszem Rozwoju i EBC,
- opracowanie „elastycznych i kreatywnych rozwiązań zapobiegających stworzeniu »twardej« granicy między Irlandią i Wielką Brytanią”,
- uzgodnienie kwestii związanych ze strefami suwerennymi Zjednoczonego Królestwa na Cyprze,
- wypracowanie wspólnego stanowiska w sprawie międzynarodowych zobowiązań podjętych w ramach członkostwa w UE wobec partnerów z państw trzecich oraz organizacji i konwencji międzynarodowych,
- określenie stanowiska odnośnie do problemów, które mogą się pojawić m.in. w zakresie współpracy sądowej, ścigania przestępstw oraz bezpieczeństwa,
- wypracowanie rozwiązań ułatwiających zmianę lokalizacji unijnych agencji i placówek, które obecnie znajdują się na terenie Wielkiej Brytanii,
- wytworzenie mechanizmów zapewniających pewność prawa i równe traktowanie w ramach postępowań sądowych toczących się przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz postępowań administracyjnych w ramach KE i unijnych agencji w dniu wystąpienia Wielkiej Brytanii z UE,
- wypracowanie odpowiednich mechanizmów rozwiązywania sporów oraz mechanizmów egzekwowania w odniesieniu do stosowania i interpretacji postanowień umowy o wystąpieniu, a także kwestii instytucjonalnych w sytuacjach, które nie zostały przewidziane w umowie.

UE deklaruje chęć ustanowienia ścisłego partnerstwa z Wielką Brytanią, wypracowania ambitnej, wyważonej i kompleksowej umowy o wolnym handlu, ustanowienia partnerstwa w zakresie walki z terroryzmem i przestępczością międzynarodową, a także w dziedzinie bezpieczeństwa, obrony i polityki międzynarodowej. Jednocześnie podkreśla się, że przyszłe zasady powinny być nakierowane na zachowanie stabilności finansowej UE.

4. Parlament Europejski

4.1. Rezolucja dotycząca negocjacji z Wielką Brytanią w związku ze złożoną przez nią notyfikacją o zamiarze wyjścia z UE

W przyjętej 5 kwietnia 2017 r. [rezolucji](#) Parlament Europejski (PE) wyraził opinię, że rozmowy na temat możliwych rozwiązań przejściowych dotyczących przyszłych stosunków Wielkiej Brytanii z UE mogłyby się rozpocząć po osiągnięciu znacznych postępów w negocjacjach pomiędzy UE a Wielką Brytanią w zakresie umowy o wystąpieniu Wielkiej Brytanii z Unii.

Zdaniem PE umowa o wystąpieniu powinna dotyczyć takich kwestii, jak:

- status prawny obywateli UE-27, którzy mieszkają lub mieszkali w Wielkiej Brytanii, oraz obywateli Wielkiej Brytanii, którzy mieszkają lub mieszkali w innych państwach członkowskich, a także inne przepisy dotyczące ich praw,
- rozliczenie finansowe między Wielką Brytanią a UE,
- granica zewnętrzna UE,
- wyjaśnienie statusu zobowiązań międzynarodowych Wielkiej Brytanii, które podjęła jako państwo członkowskie UE, zważywszy na to, że UE składająca się z 27 państw członkowskich będzie następcą prawnym UE składającej się z 28 państw członkowskich;
- pewność otoczenia prawnego dla podmiotów prawnych, w tym przedsiębiorstw;
- wyznaczenie Trybunału Sprawiedliwości UE jako organu właściwego do interpretacji i egzekwowania umowy o wystąpieniu.

Jeśli chodzi o przyszłe stosunki pomiędzy UE a Wielką Brytanią, PE podkreślił m.in., że:

- przyjęte rozwiązania w zakresie przyszłych stosunków gospodarczych nie mogą się wiązać z uszczerbkiem w kwestiach związanych z bezpieczeństwem wewnętrznym i zewnętrznym (w tym współpracą w dziedzinie obrony) niezależnie od wyniku negocjacji w sprawie przyszłych stosunków między UE a Wielką Brytanią;
- warunkiem każdego przyszłego porozumienia między UE a Wielką Brytanią jest dalsze przestrzeganie przez Wielką Brytanię standardów określonych w prawodawstwie unijnym i unijnych strategiach politycznych, w takich obszarach, jak ochrona środowiska, zmiana klimatu, walka z unikaniem i uchylaniem się od opodatkowania, uczciwa konkurencja, handel i polityka społeczna;
- PE sprzeciwia się każdemu przyszłemu porozumieniu między UE a Wielką Brytanią, które będzie zawierać fragmentaryczne lub sektorowe przepisy, w tym w odniesieniu do usług finansowych, zapewniające Wielkiej Brytanii preferencyjny dostęp do rynku wewnętrznego lub unii celnej; po wystąpieniu z UE Wielka Brytania będzie podlegać przepisom prawa unijnego dotyczącym krajów trzecich;

- jeżeli Wielka Brytania wyrazi chęć uczestnictwa w niektórych programach UE, będzie to robić jako kraj trzeci, co wiąże się z odpowiednimi wkładami budżetowymi i nadzorem w ramach istniejącej jurysdykcji.

5. Europejski Bank Centralny

5.1. Opinie EBC na temat projektów krajowych i unijnych regulacji w zakresie bankowości centralnej i rynków finansowych

W ramach konsultacji projektów krajowych oraz unijnych aktów prawnych EBC opublikował w kwietniu następujące [opinie](#):

- do niemieckiej ustawy w sprawie określenia kluczowej infrastruktury bezpieczeństwa informatycznego (CON/2017/10),
- do niemieckiej ustawy w sprawie zmiany ustawy o nadzorze finansowym (CON/2017/11),
- do irlandzkiej ustawy w sprawie przepisów dotyczących ubezpieczeń od powodzi (CON/2017/12),
- do łotewskiej ustawy w sprawie zwiększenia zakresu danych zawartych w rejestrze kredytów (CON/2017/13),
- do szwedzkiej ustawy w sprawie dodatkowych narzędzi makroostrożnościowych (CON/2017/14).

5.2. Harmonizacja zasad nadzorczych w odniesieniu do mniej istotnych instytucji kredytowych

EBC opublikował 13 kwietnia 2017 r. [wytyczne](#) oraz [zalecenie](#) dotyczące sposobu stosowania przez krajowe organy nadzorcze opcji i swobód uznania (*options and discretions, ODs*) przewidzianych w prawie unijnym w odniesieniu do banków, których EBC bezpośrednio nie nadzoruje (tzw. mniej istotnych instytucji kredytowych). Celem dokumentów jest ujednoczenie zasad sprawowania nadzoru nad tymi bankami przez krajowe organy nadzorcze w 19 krajach SSM. EBC zidentyfikował 7 ODs o charakterze ogólnym (wymienionych w wytycznych), które powinny być stosowane zgodnie z przepisami odnoszącymi się do istotnych instytucji, oraz ponad 40 ODs (wskazanych w załączniku do zalecenia), których wykorzystanie powinno być poprzedzone analizą poszczególnych przypadków, spójną z metodyką stosowaną w odniesieniu do istotnych banków. W zaleceniu EBC wskazał ponadto 8 ODs, w przypadku których zaleca szczególne uproszczone podejście wobec mniej istotnych instytucji kredytowych. Oba dokumenty były przedmiotem konsultacji społecznych od listopada 2016 r. do stycznia br.

5.3. Wyniki kwietniowego badania akcji kredytowej banków strefy euro

EBC [opublikował](#) 25 kwietnia br. wyniki kwietniowego badania akcji kredytowej banków strefy euro (*euro area bank lending survey, BLS*). Badanie dotyczy zmian, które zaszły w pierwszym kwartale br., i zmian oczekiwanych w drugim kwartale. Badanie to zostało przeprowadzone między 16 a 31 marca br. i uczestniczyło w nim 139 banków. Badane instytucje zadeklarowały, że program

skupu aktywów (*asset purchase programme, APP*) prowadzony przez EBC miał w ciągu ostatniego pół roku łagodzący wpływ na warunki kredytowe. Pozytywnie oddziaływał na płynność banków i rynkowe warunki finansowania, ale miał negatywny wpływ na marże odsetkowe netto. Ujemna stopa depozytu EBC przyczyniała się do zwiększenia wolumenu kredytów, a jednocześnie negatywnie wpływała na wyniki banków z tytułu odsetek.

Zgodnie z oczekiwaniami po zacieśnieniu warunków kredytowych dla przedsiębiorstw w poprzednim kwartale pierwszy kwartał 2017 r. przyniósł ich lekkie złagodzenie (-2%)⁴. Zmiana nastąpiła głównie za sprawą presji konkurencyjnej. Złagodzone również warunki kredytowe dla sektora gospodarstw domowych (-5%). Popyt netto na kredyty w pierwszym kwartale br. wzrastał we wszystkich sektorach. Banki przewidują, że w drugim kwartale warunki kredytowe dla przedsiębiorstw ulegną nieznacznemu zacieśnieniu, a dla gospodarstw domowych pozostaną niezmiennione.

5.4. Przebieg programu skupu aktywów

W związku z wdrożonymi programami Eurosystem dokonał [skupu aktywów](#) o wartości (według stanu na 21 kwietnia br.):

- 81 mld 44 mln euro – w ramach programu skupu aktywów sektora przedsiębiorstw (CSPP),
- 1 bln 497 mld 884 mln euro – w ramach skupu papierów wartościowych wyemitowanych przez sektor publiczny (PSPP),
- 24 mld 331 mln euro – w ramach programu skupu papierów wartościowych zabezpieczonych aktywami (ABSPP),
- 216 mld 114 mln euro – w ramach trzeciego programu skupu obligacji zabezpieczonych (CBPP3).

5.5. Decyzje w sprawie polityki pieniężnej

W trakcie [posiedzenia](#) 27 kwietnia br. Rada Prezesów EBC zdecydowała o pozostawieniu stóp procentowych na niezmiennym poziomie. Wynoszą one:

- 0,00% – stopa procentowa podstawowych operacji refinansujących,
- 0,25% – stopa kredytu w banku centralnym,
- -0,40% – stopa depozytu w banku centralnym na koniec dnia.

Podczas konferencji prasowej Mario Draghi zaznaczył, że Rada Prezesów oczekuje, iż podstawowe stopy procentowe EBC pozostaną w długim okresie na obecnym lub niższym poziomie. Podkre-

⁴Różnica wartości procentowej banków w badanej próbie, które zaostrzyły warunki kredytowania i wartości procentowej banków, które je złagodziły.

ślono również, że do końca grudnia br. będzie prowadzony APP w wysokości 60 mld euro miesięcznie. Równoległe z APP realizowany będzie program reinwestowania spłat kapitału z tytułu zapadających papierów wartościowych.

6. Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego

6.1. Raport dotyczący przeglądu polityki makroostrożnościowej w UE w 2016 r.

ESRB opublikowała 13 kwietnia 2017 r. kolejną edycję corocznego [raportu](#) podsumowującego działania makroostrożnościowe podjęte przez kraje UE. Raport uzupełniono o część poświęconą polityce makroostrożnościowej ESRB w sektorze pozabankowym oraz części tematyczne dotyczące zagrożeń i działań makroostrożnościowych na rynku nieruchomości oraz funkcjonowania zasady wzajemności w UE.

ESRB opublikowała raport podsumowujący stosowanie instrumentów makroostrożnościowych w krajach UE w 2016 r. Narzędzia miały w większości charakter zacieśniający i były wprowadzone m.in. w reakcji na ostrzeżenia ESRB dotyczące zagrożeń na rynku nieruchomości. W państwach UE zakończono również identyfikację instytucji o znaczeniu systemowym oraz zoperacjonalizowano zasady nakładania antycyklicznego bufora kapitałowego. Dodatkowo ESRB prowadziła analizy polityki makroostrożnościowej dla sektora pozabankowego.

Większość działań makroostrożnościowych podejmowanych w krajach UE w 2016 r. miała charakter zacieśniający i była wprowadzana w celu ograniczenia nadmiernego wzrostu akcji kredytowej oraz pokusy nadużycia. W odpowiedzi na ostrzeżenia ESRB dotyczące średniookresowych zagrożeń na rynku nieruchomości⁵ kraje UE zaostrzyły zastosowane wcześniej narzędzia lub wprowadziły nowe instrumenty, tak aby oddziaływać jednocześnie na podaż, popyt oraz wartość zabezpieczenia kredytów hipotecznych.

We wszystkich krajach UE zakończono identyfikację instytucji o znaczeniu systemowym⁶ i zaczęto nakładać na nie bufory kapitałowe. W pełni zoperacjonalizowano również zasady stosowania antycyklicznego bufora kapitałowego (*countercyclical capital buffer, CCB*) w UE, przy czym większość krajów ustaliła wysokość tego bufora na poziomie zerowym⁷. Kraje UE stworzyły także zasady identyfikowania ekspozycji wobec krajów trzecich (na potrzeby ustalania CCB), zbliżone do metodyki proponowanej przez ESRB.

⁵ Więcej na temat ostrzeżeń w „Przeglądzie Spraw Europejskich” z listopada 2016 r.

⁶ Chodzi tu o inne instytucje o znaczeniu systemowym oraz globalne instytucje o znaczeniu systemowym.

⁷ Wprowadzenie niezerowych poziomów CCB notyfikowano w następujących krajach: Czechy (0,5%), Słowacja (0,5%), Norwegia (1,5%), Szwecja (2%). W Wielkiej Brytanii CCB wynosi obecnie 0%, po obniżeniu z 0,5% w lipcu 2016 r.

W raporcie przedstawiono prowadzone w 2016 r. działania ESRB w zakresie analizy potencjalnych instrumentów makroostrożnościowych dla sektora pozabankowego oraz tworzenia zasad monitoringu ryzyka w tym sektorze, którego znaczenie zaczyna dynamicznie rosnać. W części dotyczącej zasady wzajemności wskazano, że państwa członkowskie w różny sposób dokonywały oceny kosztów i korzyści związanych z uznawaniem działań innych krajów. Różnice odnosiły się zwłaszcza do zakresu stosowania zasady *de minimis*⁸ oraz do tego, czy wprowadzone w ramach wzajemności wymogi powinny być zastosowane w ramach już obowiązujących wymogów krajowych czy niezależnie od nich.

6.2. Stanowisko w kwestii przeglądu regulacji w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji

W opublikowanym 21 kwietnia br. [raporcie](#) ESRB przedstawiła swoje stanowisko dotyczące zmian w rozporządzeniu w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji (*European Market Infrastructure Regulation*, EMIR). Dokument jest odpowiedzią na opublikowaną przez KE w listopadzie 2016 r. propozycję przeglądu tego rozporządzenia. ESRB zgadza się z zaproponowanym przez KE podejściem, zgodnie z którym w regulacji EMIR nie będą wprowadzane fundamentalne zmiany, a celem rewizji będzie doprecyzowanie niektórych zapisów, uproszczenie wymogów, zwiększenie ich efektywności oraz redukcja nadmiernych kosztów i obciążeń. Według ESRB zmiany w EMIR powinny obejmować m.in.:

- wprowadzenie definicji procykliczności bezpośrednio w rozporządzeniu,
- wprowadzenie mechanizmu szybkiego zawieszania obowiązku centralnego rozliczania transakcji, których przedmiotem są pewne klasy pozagiełdowych instrumentów pochodnych, np. w przypadkach istotnych zaburzeń rynkowych,
- doprecyzowanie obecnych wymogów dotyczących instrumentów ograniczających procykliczność depozytów zabezpieczających (*margins*) oraz wskaźników korekty zabezpieczenia (*haircuts*),
- nałożenie obowiązku publikowania przez kontrahentów centralnych (*central counterparties*, CCP) danych ilościowych i jakościowych dotyczących ich działalności zgodnie ze standardami międzynarodowymi,
- rozszerzenie rozwiązań ograniczających procykliczność *margins* i *haircuts* na niebezpośrednich uczestników CCP oraz wprowadzenie takich rozwiązań także w odniesieniu do wstępnych depozytów zabezpieczających ustanawianych dla transakcji rozliczanych bilateralnie.

⁸ ESRB zaleca, aby odpowiednie organy uznawały instrumenty polityki makroostrożnościowej przyjęte w innych państwach UE. Zgodnie z zasadą *de minimis* krajowe organy mogą jednak zwolnić instytucje finansowe podlegające ich jurysdykcji z obowiązku stosowania określonego narzędzia, jeżeli instytucje te mają nieistotne ekspozycje na ryzyko makroostrożnościowe zidentyfikowane w państwie, w którym wykorzystano dany instrument.

ESRB sprzeciwia się rozważanemu zniesieniu obowiązku raportowania transakcji giełdowymi instrumentami pochodnymi. Zwraca również uwagę na konieczność wprowadzenia zmian w mechanizmie ustalania wielkości kapitałów CCP przeznaczonych na pokrywanie strat oraz doprecyzowania przepisów dotyczących połączeń interoperacyjnych między CCP. W związku z przyjętym przez KE ograniczonym podejściem do przeglądu regulacji EMIR stanowisko ESRB nie obejmuje wykorzystywania *margins* i *haircuts* do celów makroostrożnościowych. ESRB wskazuje jedynie, że kwestia ta powinna zostać uwzględniona w przyszłych przeglądach rozporządzenia.

7. Europejski Urząd Nadzoru Bankowego

7.1. Wytyczne w sprawie umorzenia lub konwersji długu i instrumentów kapitałowych

Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (European Banking Authority, EBA) opublikował 5 kwietnia 2017 r. trzy dokumenty zawierające wytyczne odnoszące się do stosowania narzędzia umorzenia i konwersji długu (*bail-in*) oraz umorzenia lub konwersji instrumentów kapitałowych.

Pierwszy z dokumentów zawiera [wytyczne](#) w sprawie relacji między zasadami umarzenia lub konwersji instrumentów kapitałowych i zobowiązań instytucji finansowych wprowadzonymi w dyrektywie ustanawiającej ramy na potrzeby prowadzenia działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (*Bank Recovery and Resolution Directive, BRRD*) oraz pakietem regulacji w sprawie wymogów kapitałowych (CRD IV/CRR). Dokument określa zasady umorzenia lub konwersji instrumentów w ramach poszczególnych kategorii, uwzględniając także kwestię ich zaliczania do funduszy własnych instytucji finansowej. Zgodnie z wytycznymi w przypadku zastosowania narzędzia *bail-in* lub przeprowadzenia umorzenia bądź konwersji instrumentów kapitałowych organ restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji (*resolution*) powinien stosować te same zasady umorzenia lub konwersji wobec wszystkich instrumentów z danej kategorii zgodnie z hierarchią uprzywilejowania roszczeń w postępowaniu upadłościowym. Organ *resolution* powinien zatem jednakowo traktować instrumenty, które są zaliczane do funduszy własnych instytucji finansowej zarówno w całości, jak i częściowo. W szczególności wytyczne wskazują, że instrumenty dodatkowe w kapitale Tier I, zaliczane do funduszy własnych instytucji na podstawie przepisów przewidujących zasadę praw nabytych⁹, powinny być traktowane na potrzeby umorzenia i konwersji tak samo jak instrumenty dodatkowe w kapitale Tier I spełniające wymogi określone w rozporządzeniu CRR. Instrumenty w kapitale Tier II zaliczone do funduszy własnych jedynie w części i amortyzowane zgodnie z art. 64 CRR powinny być traktowane na potrzeby umorzenia i konwersji w taki sam sposób jak instrumenty w kapitale Tier II w całości zaliczone do funduszy własnych instytucji.

Drugi z [dokumentów](#) dotyczy współczynnika konwersji długu na instrumenty udziałowe w ramach *bail-in*. Zgodnie z wytycznymi w przypadku zastosowania narzędzia *bail-in* lub przeprowadzenia umorzenia bądź konwersji instrumentów kapitałowych organ *resolution* powinien dążyć do tego, aby właściciele i wierzyciele instytucji poddawanej *resolution* nie zostali obciążeni stratami w stopniu większym, niż miałyby to miejsce w sądowym postępowaniu upadłościowym (zasada *no creditor worse off*). W konsekwencji współczynniki konwersji dla poszczególnych instrumentów

⁹ Zasada dotyczy instrumentów finansowych wyemitowanych przed wprowadzeniem w życie CRD IV/CRR i niespełniających niektórych lub wszystkich warunków określonych we wspomnianym pakiecie regulacji, jeśli właściwe organy wydały zezwolenie, by instytucje finansowe zaliczały te instrumenty do funduszy własnych, pod warunkiem amortyzacji części zaliczonej do funduszy własnych.

kapitałowych i dłużnych powinny być dobierane tak, aby łączna wartość instrumentów pozostających u właścicieli i wierzycieli instytucji po umorzeniu lub konwersji nie była niższa niż wartość majątkowa, którą uzyskaliby w sądowym postępowaniu upadłościowym. Analiza porównawcza sytuacji posiadaczy instrumentów w obu wariantach powinna się opierać na uczciwej, ostrożnej i realistycznej wycenie aktywów i pasywów instytucji. Różnicowanie współczynników konwersji jest dopuszczalne jedynie w sytuacji, gdy miałyby to zapobiec naruszeniu zasady *no creditor worse off*. Współczynniki konwersji określone przez organ *resolution* nie powinny faworyzować żadnej z klas wierzycieli instytucji finansowej.

Ostatni z dokumentów zawiera [wytyczne](#) w sprawie traktowania udziałowców i akcjonariuszy w ramach *bail-in* oraz w ramach umorzenia lub konwersji instrumentów kapitałowych. Zgodnie z wytycznymi w przypadku zastosowania narzędzia *bail-in* lub przeprowadzenia umorzenia bądź konwersji instrumentów kapitałowych możliwe są dwa rozwiązania:

- 1) umorzenie istniejących instrumentów właścicielskich lub ich transfer do wierzycieli, wobec których ma zastosowanie *bail-in*,
- 2) rozwodnienie instrumentów właścicielskich w drodze konwersji instrumentów kapitałowych lub zobowiązań kwalifikowalnych.

Konwersja instrumentów może nastąpić jedynie w sytuacji, gdy zgodnie z wyceną instytucja poddawana *resolution* ma dodatnią wartość aktywów netto. Jeżeli wartość aktywów netto jest ujemna lub zerowa, instrumenty właścicielskie powinny zostać umorzone lub przetransferowane do wierzycieli. Określenie wartości aktywów netto powinno opierać się na uczciwej, ostrożnej i realistycznej wycenie aktywów i pasywów danej instytucji. Organ *resolution* powinien obciążać stratami wierzycieli dopiero po pełnym wniesieniu wkładu na pokrycie strat przez właścicieli instytucji. Dopuszczalne jest również jednoczesne stosowanie rozwiązań wskazanych w pkt 1 i pkt 2 w odniesieniu do instytucji finansowej poddawanej *resolution*, jeśli służy to osiągnięciu celów *resolution*.

7.2. Raport Europejskich Urzędów Nadzoru w sprawie czynników ryzyka dla systemu finansowego w UE

EBA opublikował 20 kwietnia br. wiosenną edycję [raportu](#) w sprawie czynników ryzyka dla sektora finansowego w UE. Dokument jest przygotowywany cyklicznie przez Wspólny Komitet Europejskich Urzędów Nadzoru¹⁰ (Joint Committee of European Supervisory Authorities). W raporcie podkreśla się cztery główne czynniki ryzyka dla stabilności systemu finansowego w UE:

¹⁰ Wspólny Komitet odpowiada za koordynację działań Europejskich Urzędów Nadzoru (European Supervisory Authorities, ESAs) i zapewnienie międzysektorowej spójności nadzoru. W skład Komitetu wchodzi: EBA, Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (European Securities and Markets Authority, ESMA) oraz Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (European Insurance and Occupational Pensions Authority, EIOPA).

- niską rentowność instytucji finansowych, wynikającą m.in. z utrzymywania się niskich stóp procentowych, słabej efektywności działania oraz wysokiego stanu kredytów zagrożonych,
- zwiększoną zmienność cen aktywów na rynkach finansowych i wynikające z tego poszukiwanie przez inwestorów wyższych stóp zwrotu, co może powodować nieadekwatną wycenę aktywów,
- wzrost powiązań w systemie finansowym, w szczególności wzajemnych ekspozycji między sektorem bankowym oraz ubezpieczeniowym, co może być kanałem zarażania,
- ryzyko operacyjne wynikające z funkcjonowania infrastruktury IT oraz związane z cyberprzestępczością.

Komitet podkreśla, że na wzrost ryzyka wpływa podwyższona niepewność polityczna. Wskazane czynniki stanowią także wyzwanie dla ewolucji modeli biznesowych instytucji finansowych. W celu ograniczenia zidentyfikowanych zagrożeń konieczne jest podejmowanie działań nadzorczych, w szczególności w ramach procesu badania i oceny nadzorczej. Ważne jest także zachęcanie banków do prowadzenia strategii rozwiązywania problemu kredytów zagrożonych. Wskazuje się również na potrzebę uwzględniania przez instytucje finansowe ryzyka związanego z niskim poziomem stóp procentowych oraz ryzyka współpowiązań w testach warunków skrajnych. ESAs będą kontynuować prace nad wytycznymi dotyczącymi m.in. oceny ryzyka związanego z infrastrukturą IT i sposobów jego ograniczania.

8. Inne

8.1. Nowy banknot o nominale 50 euro

W dniu 4 kwietnia 2017 r. EBC [wprowadził](#) do obiegu nowy banknot o nominale 50 euro, w ramach serii *Europa*. Jest to czwarty nominał z serii, po banknotach o nominale 5, 10 i 20 euro. W zastosowanych w niej zwiększonych zabezpieczeniach przeciw fałszerstwom wykorzystano wizerunek Europy – postaci z mitologii greckiej, której twarz widnieje na hologramie oraz na znaku wodnym. Innym elementem zabezpieczenia jest oznaczenie nominału w kolorze szmaragdowym; wykorzystano w nim efekt kątowy, dający wrażenie przesuwania się promienia światła. W nowym banknocie dodano elementy wyczuwalne dotykiem, przeznaczone dla osób niewidomych i niedowidzących.

8.2. Wybory powszechne w Wielkiej Brytanii

Premier Wielkiej Brytanii Theresa May ogłosiła 18 kwietnia br. decyzję o zorganizowaniu przedterminowych wyborów parlamentarnych. Wniosek został przegłosowany 19 kwietnia br. w Izbie Gmin większością 522 głosów (wobec 13 przeciwnych). W wyniku tej decyzji parlament zostanie rozwiązany 3 maja br., a [wybory](#) parlamentarne odbędą się w czwartek, 8 czerwca br. Premier Theresa May wskazała, że celem tej decyzji jest zapewnienie politycznej stabilności oraz silnego i stabilnego przywództwa w procesie wychodzenia Wielkiej Brytanii z UE. Przed decyzją premier May wybory parlamentarne w Wielkiej Brytanii planowano na 7 maja 2020 r.

Zapowiedzi wydarzeń w maju 2017 r.

Data	Wydarzenie
3–4 maja	posiedzenie Rady Organów Nadzoru Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego
17 maja	posiedzenie Rady Prezesów EBC bez decyzji w sprawie polityki pieniężnej
17–18 maja	sesja plenarna PE
23 maja	posiedzenie Rady Ecofin
23–24 maja	posiedzenie Rady Organów Nadzoru Europejskiego Urzędu Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA)

Wykaz skrótów

ABSPP	<i>asset-backed securities purchase programme</i> , program Europejskiego Banku Centralnego skupu papierów wartościowych zabezpieczonych aktywami
APP	<i>asset purchase programme</i> , program skupu aktywów prowadzony przez Europejski Bank Centralny
BLS	<i>Bank Lending Survey</i> , badanie akcji kredytowej banków strefy euro
BRRD	<i>Bank Recovery and Resolution Directive</i> , dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/59/UE z dnia 15 maja 2014 r. ustanawiająca ramy na potrzeby prowadzenia działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych oraz zmieniająca dyrektywę Rady 82/891/EWG i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/24/WE, 2002/47/WE, 2004/25/WE, 2005/56/WE, 2007/36/WE, 2011/35/UE, 2012/30/UE i 2013/36/EU oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1093/2010 i (UE) nr 648/2012
CBPP3	<i>covered bond purchase programme 3</i> , trzeci program Europejskiego Banku Centralnego skupu obligacji zabezpieczonych
CCB	<i>countercyclical capital buffer</i> , antycykliczny bufor kapitałowy
CCP	<i>central counterparties</i> , kontrahenci centralni
CRD IV	<i>Capital Requirements Directive IV</i> , dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE
CRR	<i>Capital Requirements Regulation</i> , rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012
CSPP	programu skupu aktywów sektora przedsiębiorstw

EBA	European Banking Authority, Europejski Urząd Nadzoru Bankowego
EBC	Europejski Bank Centralny
EIOPA	European Insurance and Occupational Pensions Authority, Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych
EMIR	<i>European Market Infrastructure Regulation</i> , rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji
ESAs	European Supervisory Authorities, Europejskie Urzędy Nadzoru
ESMA	European Securities and Markets Authority, Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych
ESRB	European Systemic Risk Board, Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego
IT	<i>information technology</i> , technologia informacyjna
KE	Komisja Europejska
NPLs	<i>non-performing loans</i> , kredyty zagrożone
ODs	<i>options and discretions</i> , opcje i swobody uznania
PE	Parlament Europejski
PSPP	<i>public sector purchase programme</i> , program Europejskiego Banku Centralnego skupu papierów wartościowych wyemitowanych przez sektor publiczny
RE	Rada Europejska

SRB	Single Resolution Board, Jednolita Rada ds. Restrukturyzacji i Uporządkowanej Likwidacji
SSM	<i>Single Supervisory Mechanism</i> , jednolity mechanizm nadzorczy
UE	Unia Europejska

Autorzy i źródła

Autorzy

Rada Unii Europejskiej – Magdalena Gąsior, Małgorzata Potocka

Eurogrupa – Maria Majkowska

Rada Europejska – Aleksandra Wesołowska

Europejski Bank Centralny – Anna Górską, Małgorzata Siemaszko, Aleksandra Wesołowska, Honorata Wyganowska

Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego – Martyna Mięęała, Paweł Smaga

Europejski Urząd Nadzoru Bankowego – Magdalena Kozińska, Jarosław Michalewicz, Paweł Smaga

Inne – Małgorzata Szcześ

Zapowiedzi wydarzeń w maju 2017 r. – Magdalena Gąsior, Martyna Mięęała

Redakcja

Magdalena Gąsior, Wydział Integracji Europejskiej DZ

Źródła

Przegląd opracowano na podstawie informacji dostępnych na stronach internetowych: Komisji Europejskiej, Rady Unii Europejskiej, Rady Europejskiej, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Banku Centralnego, Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego, Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego oraz serwisu internetowego www.euractiv.com.

www.nbp.pl

